

Merre tovább területi tervezés ?

**A területi tervezési rendszer megújításának
indokoltsága**

**A tájkarakter jelentősége a tájtervezésben
Konferencia**

**Göncz Annamária
Lechner Nonprofit Kft.
2015. január 30.**

A területi tervezési rendszer megújításának indokoltsága

- **A területrendezés, területfejlesztés kapcsolatának erősítése**
 - Területrendezés kizárólagos szabályozási szerepének oldása
 - A fejlesztési programok megvalósíthatóságának megalapozása a területi adottságok feltárásán alapuló fejlesztési célterület kijelöléssel
 - A 2014-2020-as időszakra elkészültek ágazati és területi fejlesztési koncepciók területi hatásainak bemutatása, területi megalapozottságának növelése
 - A területrendezés, területfejlesztés szintjeinek harmonizálása, területi szintek meghatározása
- **Tervezés társadalmasítási folyamatainak javítása, technikák, eljárások újragondolása**
 - Elfogadottságot, megvalósulást segítő participatív tervezési technikák bevezetése, alkalmazása
 - A területi döntéseket segítő, döntéshozói modellező felület kialakítása a fejlesztési forgatókönyvek területi hatásainak bemutatására,
- **Tervezést támogató, a tervezés teljes spektrumát átfogó, nyílt térinformatikai rendszerek fejlesztése**
 - Elemzéseket támogató
 - Területi folyamatok monitoringja
 - Döntés előkészítő modellezés

Jellemző területi tervezési szintek, tervtípusok

- **Tervezési szintek**
 - országos,
 - tartományi / régiós
 - regionális (a tartományi és a helyi szint közötti, nem feltétlenül közigazgatási) = kiemelt térségek
 - megyei
 - *városi, városkörnyéki*
 - *helyi / települési* tervtagoltságot tartalmaznak.
- A **tervtípusok**nál megkülönböztethetők
 - jövőkép / szakpolitikai irányelv típusúak = koncepcionális)
 - térszerkezeti stratégiák (integrált típusúak = fejlesztés + rendezés)
 - szabályozási tervek

TERÜLETI TERVEZÉSI RENDSZEREK (NEMZETI ÉS REGIONÁLIS)

	SZINT / TARTALOM	TERVTÍPUS / INTEGRÁCIÓ	JOGI ALAP / FELÜLVIZSGÁLAT	KÉSZÍTŐ	ELFOGADÓ	TERVEZÉSTÁMOGATÓ RENDSZEREK / MONITORING
MAGYARORSZÁG	Ország	területfejlesztési koncepció	1996. évi XXI. törvény a területfejlesztésről és a területrendezésről; 2003. évi XXVI. tv. az Országos Területrendezési Tervről; 2000. évi CXII. tv. a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet Területrendezési Tervének elfogadásáról és a Balatoni Területrendezési Szabályzat megállapításáról; 2005. évi LXIV. tv. a Budapesti Agglomeráció Területrendezési Tervéről; 1/2014. /I.3.) OGY. határozat Az Országos fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció	kormány (területfejlesztés stratégiai tervezéséért felelős miniszter)	országgyűlés	Ogy jelentés a területi folyamatokról; T-MER
		területrendezési terv		kormány (területrendezéséért felelős miniszter)		Ogy jelentés; ÉMO
	Országosan kiemelt térségek (Balaton, Budapesti Agglomeráció)	területfejlesztési koncepció, program		kormány (területfejlesztés stratégiai tervezéséért felelős miniszter)		ÉMO; TeIR
		területrendezési terv		kormány (területrendezéséért felelős miniszter)		
	Egyéb kiemelt térségek	területfejlesztési koncepció, program		térségi fejlesztési tanács	kormány	TeIR
	Megye	területfejlesztési koncepció, program		megyei önkormányzat	megyei önkormányzat	TETA, TeIR
		területrendezési terv				TeIR

TERÜLETI TERVEZÉSI RENDSZEREK (NEMZETI ÉS REGIONÁLIS)

	SZINT / TARTALOM	TERVTÍPUS / INTEGRÁCIÓ	JOGI ALAP / FELÜLVIZSGÁLAT	KÉSZÍTŐ	ELFOGADÓ	TERVEZÉSTÁMOGATÓ RENDSZEREK / MONITORING
AUSZTRIA	Ország	2030-ig kitekintő jövőkép (mission statement) intézkedési programmal (policy paper) ÖREK2011 – területfejlesztési koncepció: <ul style="list-style-type: none"> • alaphelyzet és célok • kezelés program (pillérenként) • kitekintés és végrehajtás 	Szövetségi alkotmány / 10 évenként	ÖROK – 1971 óta állandó, a szöv. kormányt, tartományokat és helyi szinteket tömörítő szerv (tervezés, koordináció, területi kutatások, előrejelzések, monitoring)	ÖROK	2011-ben létrehozta egy Folyamatkövető és területi megfigyelőrendszert, amely egy adat- és tudástár, amely a területi folyamatok elemzésén túl a jövőbeni cselekvési lehetőségek előrebecslését is lehetővé teszi; alapja az ÖROK Atlas és a Regionális Fejlődési jelentés.
	Tartomány	terület/vidékfejlesztési program, amely áll: <ul style="list-style-type: none"> • jövőképből, • stratégiai térszerkezetből és • szabályozási/rendezési tervből 	Tartományi területi tervezési törvény	Tartományi kormány	Tartományi kormány	A rendszer 30/50 indikátorból áll (indikátoronként 5-6 térkép, diagramok, részletező szövegek), az országos tartalmakat (települési közösségi, politikai körzeti, ill. tartományi szinten kell előállítani. Van multimédia felülete is. Minden információ online és ingyenes, bárki által hozzáférhető.
	Régió	Programok/fejlesztési koncepciók - A tartományi és a helyi szint közötti /abszolút integrált/ tervtípus, valamint átléphet tartományi hatásokat is. Program: <ul style="list-style-type: none"> • Szerkezeti vizsgálat és problémaelemzés • Közös célok és intézkedések (a területi, gazdasági és infrastrukturális fejlődéshez) • Jelentések (megjegyzés, környezetvédelmi jelentések, tervezési jelentés) • Térszerkezeti terv Koncepció: <ul style="list-style-type: none"> • Minőségi stratégia • Természeti és kulturális táj stratégia • Közlekedési és területfejlesztési stratégia • Együttműködési stratégia 	A tartományi területi tervezési törvény lehetővé teszi a regionális egyesületeknek, hogy saját maguk tervezzék meg a régiójukat.	Regionális Egyesületek	ÖROK	

TERÜLETI TERVEZÉSI RENDSZEREK (NEMZETI ÉS REGIONÁLIS)

	SZINT / TARTALOM	TERVTÍPUS / INTEGRÁCIÓ	JOGI ALAP / FELÜLVIZSGÁLAT	KÉSZÍTŐ	ELFOGADÓ	TERVEZÉSTÁMOGATÓ RENDSZEREK / MONITORING
ANGLIA	Ország	nincs nemzeti szintű terv	Település és ország tervezési törvény Act 1991 (műemlékek, védett területek, veszélyes anyagok)			
	Megyei / helyi	fejlesztési terv <ul style="list-style-type: none"> térszerkezeti terv (megyei szint) összevont térszerkezeti terv (településcsoport) helyi fejlesztési keretterv (helyi) <ul style="list-style-type: none"> jövőkép terület-specifikus elhelyezési javaslatok fejlesztési irányelvek térképi ábrázolása védelmi területek kijelölése 	a felsőbb szintű tervek irányelveire épül	Megyei tanács / helyi önkormányzat	Megyei tanács / helyi önkormányzat	

TERÜLETI TERVEZÉSI RENDSZEREK (NEMZETI ÉS REGIONÁLIS)

	SZINT / TARTALOM	TERVTÍPUS / INTEGRÁCIÓ	JOGI ALAP / FELÜLVIZSGÁLAT	KÉSZÍTŐ	ELFOGADÓ	TERVEZÉSTÁMOGATÓ RENDSZEREK / MONITORING
DÁNIA	Ország	<p>nemzeti tervezési jelentés</p> <ul style="list-style-type: none"> a funkcionális térségi fejlődés jövőképe <p>nemzeti fejlesztési irányelvek</p> <ul style="list-style-type: none"> térképek és jogi rendelkezések / keretek <p>települési tervek számára szóló nemzeti irányelvek</p> <ul style="list-style-type: none"> nemzeti jelentőségű, az ágazati tervekből, döntésekből, akciótervekből és jogszabályokból következő alacsonyabb szinten érvényesítendő kötelezettségek 	választási ciklusonként kidolgozott kötelező irányelveket (nemzeti és települési szintekre vonatkozó) tartalmazó dokumentum	Környezeti Minisztérium és Természeti Hatóság	kormány	
	Régió	<p>Regionális Fejlesztési Terv</p> <ul style="list-style-type: none"> stratégia területi jövőkép 	4 évente készül	régiók	régiók	

TERÜLETI TERVEZÉSI RENDSZEREK (NEMZETI ÉS REGIONÁLIS)

	SZINT / TARTALOM	TERVTÍPUS / INTEGRÁCIÓ	JOGI ALAP / FELÜLVIZSGÁLAT	KÉSZÍTŐ	ELFOGADÓ	TERVEZÉSTÁMOGATÓ RENDSZEREK / MONITORING
FRANCIAORSZÁG	Ország	<p>Országos terv</p> <ul style="list-style-type: none"> • általános országos fejlesztési célok • fejlesztési pólusok és vonzáskörzetük meghatározása • vidéki térségek lehatárolása • hosszú távú, nagy infrastrukturális rendszerek fejlesztése térbeli elhelyezése 		állami feladat (DIACT) a helyi szereplőkkel egyeztetve		
	Régió	<p>SCOT ()</p> <ul style="list-style-type: none"> • közösségi pénzek elosztása • fejlesztési pólusok és vonzáskörzetük fejlesztési céljai • infrastrukturális rendszerek elhelyezése 		állami feladat, de a régiókkal közösen, a velük kötött tervszerződés útján készítik		

TERÜLETI TERVEZÉSI RENDSZEREK (NEMZETI ÉS REGIONÁLIS)

	SZINT / TARTALOM	TERVTÍPUS / INTEGRÁCIÓ	JOGI ALAP / FELÜLVIZSGÁLAT	KÉSZÍTŐ	ELFOGADÓ	TERVEZÉSTÁMOGATÓ RENDSZEREK / MONITORING
NÉMETORSZÁG	Ország	Területfejlesztési koncepció és stratégia <ul style="list-style-type: none"> • jövőkép 	A térségi tervezés és politika általános irányelvei: 1993 kidolgozott, és tartalmazza a tartományok területfejlesztéssel kapcsolatos együttműködésének koncepcióját	szövetségi területfejlesztési minisztérium		
	Tartomány	Tartományi Regionális Terv térstruktúrára vonatkozó előírások: <ul style="list-style-type: none"> • tervezett városhálózat (szabályozási kategóriák, központok, tengelyek stb.) • beépítetlen területek (védelem, fejlesztési célterület, területi funkciók) • infrastruktúra hálózatok 	Tartományi szinten rögzített jogi tervezési eszközök, amelyek az összes alsóbb szintű tervezési hatóság (önkormányzat, ágazati számára kötelező érvényű területrendezési célokat határoznak meg.			

TERÜLETI TERVEZÉSI RENDSZEREK (NEMZETI ÉS REGIONÁLIS)

	SZINT / TARTALOM	TERVTÍPUS / INTEGRÁCIÓ	JOGI ALAP / FELÜLVIZSGÁLAT	KÉSZÍTŐ	ELFOGADÓ	TERVEZÉSTÁMOGATÓ RENDSZEREK / MONITORING
HOLLANDIA	Ország	<p>Infrastruktúra és területi Tervezési Nemzeti Politikai Stratégia 2040-ig szól</p> <ul style="list-style-type: none"> a központi kormányzat területi tervezés és mobilitás politikája referencia kerete minden meglévő és új területi tervezési következményekkel járó kormányzati politikának a területi tervezés és megvalósítás megújításának stratégiája országos jelentőségű ügyek (pl. elérhetőség) <p>A helyi és tartományi döntéshozatal hozza a szakpolitikai döntéseket. Többéves Infrastruktúra és Közlekedés Program</p>	<p>A Területi Tervezési Törvény 1965 óta meghatározza a területi tervek nemzeti, tartományi és önkormányzati szintű végrehajtásának módját.</p> <p>Területi Tervezési (Általános Szabályok) Rendelet Ez a rendelet meghatározza a területi tervezési politika jogi kereteit.</p> <p>Területi Tervezési Rendelet Ez a rendelet a jogi kerete a területi tervezési érdekek figyelembevételével és a különböző kormányzati szintek döntéshozatalával kapcsolatos eljárásoknak/ folyamatoknak.</p>	Infrastruktúra és Környezeti Minisztérium		A Holland Környezetértékelési Ügynökség a Mobilitás Szakértői Központtal együttműködésben dolgozza ki az Infrastruktúra és Területi Tervezési Monitor, amely elsősorban azt vizsgálja, hogy milyen mértékben érvényesülnek a nemzeti érdekek a kitűzött célok tekintetében.
	Tartomány	<p>Tartományi területi víziók A területi tervezés alapelveit és a megvalósítás módját tartalmazzák. Anemzeti és tartományi strukturális víziók belső útmutatók és nem kötik alacsonyabb szintű önkormányzatokat.</p>	Tartományi szabályozás	Tartományi önkormányzatok		

TERÜLETI TERVEZÉSI RENDSZEREK (TELEPÜLÉSI)

ORSZÁG	A tervezés metodikáját szabályozó nemzeti szintű jogszabály	TERÜLET-HASZNÁLATI TERV	RÉSZLETES TERV A TELJES KÖZIGAZGATÁSI TERÜLETRE	RÉSZLETES TERV RÉSZTERÜLETRE
Dánia	The Planning Act (2007)	Területhasználati terv (keretterv a rendezési tervek alapját képezi, stratégiai dokumentum)		Részletes terv (helyi rendelet) amely meghatározza az egyes fejlesztési területek beépítési módját
Németország	Federal Spatial Planning Act (2004), Federal Building Code (2007),	Előzetes területhasználati terv (keretterv a részletesebb szabályozás alapját képezi, stratégiai dokumentum)		Területfelhasználást szabályozó terv (helyi rendelet) amely meghatározza az egyes fejlesztési területek beépítési módját
Franciaország	Diagram of National Planning and Territorial Development (1996)	Területhasználati terv (helyi rendelet, célja a területfelhasználás kijelölése és az egyes övezetek szabályozása)		Helyi lakásépítési program (helyi rendelet) amely meghatározza az egyes lakásfejlesztési területek beépítési módját
Hollandia	Dutch Spatial Planning Act (2008)	Stratégiai terv (keretterv a szerkezeti terv alapját képezi)	Szerkezeti terv Építési övezetek lehatárolása és beépítési mód meghatározása	

TERÜLETI TERVEZÉSI RENDSZEREK (TELEPÜLÉSI)

ORSZÁG	A tervezés metodikáját szabályozó nemzeti szintű jogszabály	TERÜLET-HASZNÁLATI TERV	RÉSZLETES TERV A TELJES KÖZIGAZGATÁSI TERÜLETRE	RÉSZLETES TERV RÉSZTERÜLETRE
Ausztria	Spatial and land use planning laws (régionként változó) Building laws and codes (régionként változó)	- helyi fejlesztési terv (keretterv a területhasználati terv alapját képezi), érvényességi ideje 10 év - területhasználati terv érvényességi ideje 5-10 év	Építést szabályozó terv, (helyi rendelet) amely meghatározza az egyes építési övezetek beépítési módját, nincs lejáratási ideje	
Finnország	Land Use and Building Act (2003)	területhasználati terv Rendeleti szinten szabályozza területhasználatot		Részletes terv (helyi rendelet) amely szabályozza az egyes rész területek beépítésének módját
Svédország	Planning and Building Act (2010) Planning and Building Ordinance (2011)	Átfogó fejlesztési terv (területhasználati előírásokat tartalmazó keretterv a részletes szabályozás alapját képezi)		Részletes terv (helyi rendelet) amely meghatározza az egyes fejlesztési területek beépítési módját
Anglia	National Planning Policy Framework (2011)	Helyi terv (területhasználati keretterv, stratégiai dokumentum)		Településrész terv (helyi rendlet) amely meghatározza az adott településrész fejlesztését és a vonatkozó építési előírásokat

TERV TÍPUSOK

- Nyugat-európai országokban a településtervezési rendszerek 2007 és 2011 között meghatározó átalakuláson mentek keresztül. Az átalakulás során jelentős szemléletváltás következett be a településrendezési tervek célját és szerepét illetően.
- A település teljes közigazgatási területére készülő tervek sokkal inkább **stratégiai terveknek** tekinthetők, amelyek a településfejlesztés és –rendezés szempontrendszerének egyesítésével a településen belül akcióterületeket jelölnek ki és megszabják a beavatkozások célrendszerét és feltételeit.
- A részletes szabályozás pedig az akció területekre készülő **részletes tervekben** valósul meg.

TERV CÉLJA

TERÜLETHASZNÁLATI TERV /TELEPÜLÉS EGÉSZÉRE VONATKOZÓ STRATÉGIA/

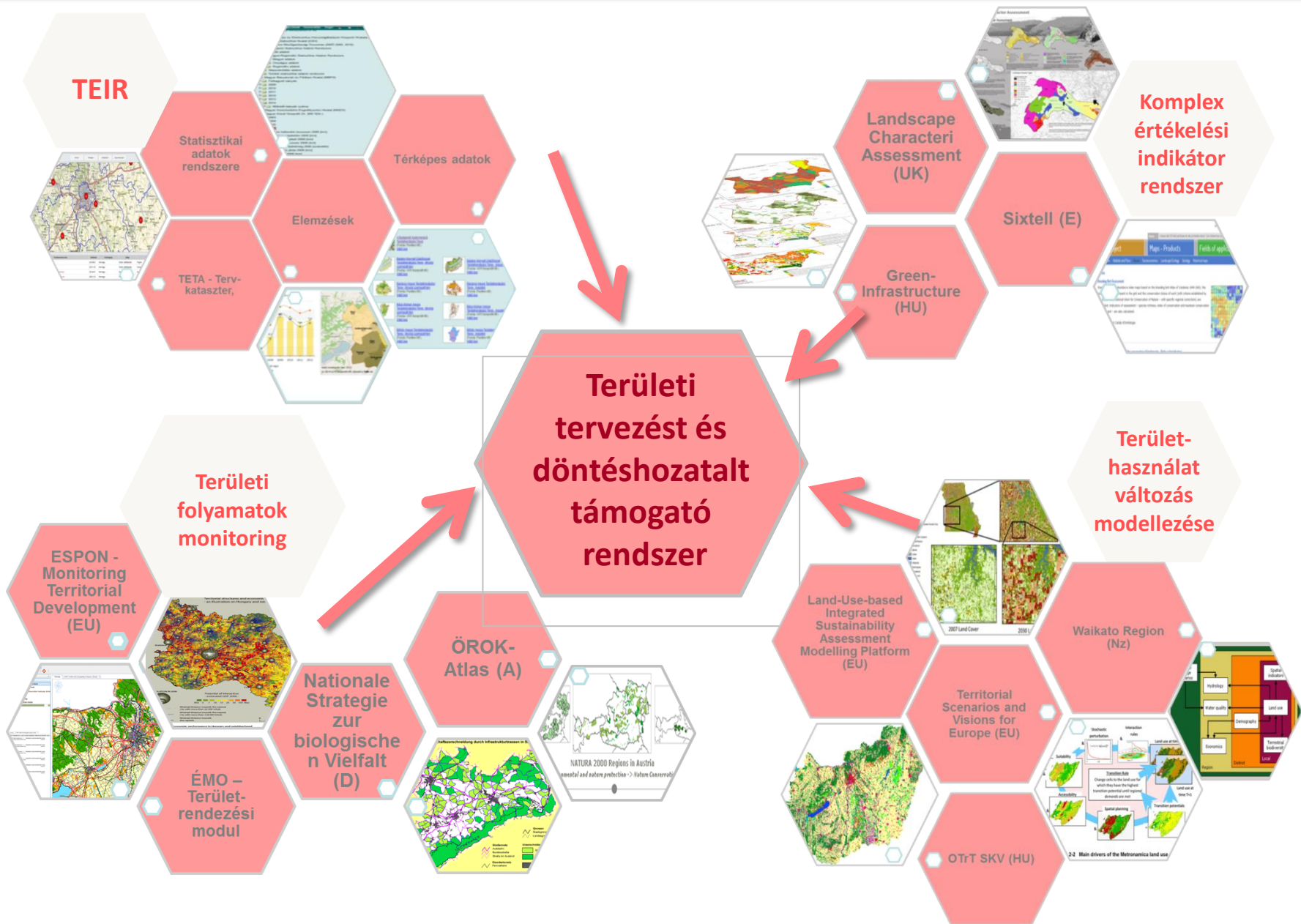
- **Stratégia:** átfogó célok definiálása melyek meghatározzák a település jövőbeli fejlődését, munkahelyteremtő beruházásait a környezeti feltételek és adottságok alapján. Az infrastrukturális létesítmények fejlesztésének illetve a köz- és magánszolgáltatások támogatásának feltételeit. Az általános struktúra egy területhasználati tervben ölt testet konkrét akcióterületeket jelölve ki konkrét célok megvalósítására.
- **Területhasználati iránymutatás :** lakó- és iparterületek, illetve a kereskedelmi területek szerkezetének meghatározása; az infrastruktúra elemek helybiztosítása; veszélyes üzemű tevékenységek helykijelölése; szabadidős célokra szolgáló területek elhelyezésének illetve a vízpartok használati módjainak meghatározása figyelembe véve a közigazgatás, a mezőgazdaság, a természetvédelem és az örökségvédelem érdekeit.
- **Részletes tervek keretrendszere:** A keretrendszerben meghatározásra kerül az akcióterületekre készülő részletes tervek kidolgozásának tartalmi követelményrendszere és módszertana.

A részletes rendezési tervet két rész alkotja: a terv célrendszere és joghatása.

- A rendezési elv célját és a szabályozási előírásokat szemléletes és közérthető módon térképen kell megjeleníteni.
- Jogszabályi rendelkezéseknek szabályozniuk kell a jövőbeni térhasználatot és definiálniuk kell az építési előírásokat. A előírások kiterjedhetnek továbbá: az épületek egyes építészeti elemeinek meghatározásig (pl: design, díszítés), a közterületek (utak, parkok, gyalogos sétányok) kialakításának szabályozásáig, táj- és építészeti közterületi elemek definiálásáig.

**RÉSZLETES TERV
/AKCIÓ TERÜLETRE
VONATKOZÓ BEÉPÍTÉS ÉS
SZABÁLYOZÁS/**

TERÜLETI TERVEZÉST TÁMOGATÓ RENDSZEREK

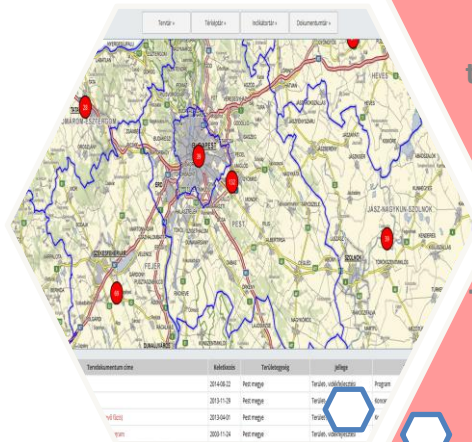

TERÜLETI TERVEZÉST TÁMOGATÓ RENDSZEREK

TEIR

Statisztikai adatok rendszere

25 adatbázis
15 évet átfogó adatok
területi szintekre szűrhető
összehasonlítható adatok

TETA - Terv-kataszter,
Területfejlesztési tervek
Területrendezési tervek
Településfejlesztési tervek
Településrendezési tervek
Vidékfejlesztési tervek
Ágazati koncepciók

Elemzések

PI.: IVS tervezést
támogató alkalmazás
Megyei tervezést
támogató alkalmazás

Térképes adatok
Területrendezési tervek
Szakági térképek
WMS szolgáltatások

1. Budapesti Agglomeráció Területrendezési Terve...
2. Budapesti Agglomeráció Területrendezési Terve...
3. Budapesti Agglomeráció Területrendezési Terve...
4. Budapesti Agglomeráció Területrendezési Terve...
5. Budapesti Agglomeráció Területrendezési Terve...
6. Budapesti Agglomeráció Területrendezési Terve...
7. Budapesti Agglomeráció Területrendezési Terve...
8. Budapesti Agglomeráció Területrendezési Terve...

Komplex értékelési indikátor rendszer

Sixtell (E)

Barcelónai Tartományi
Tanács

Önkormányzatok,
beruházók számára
térképes indikátor rendszer

Természetvédelmi,
agrárgazdálkodási,
településfejlesztési
indikátorok

Landscape Character Assessment (UK)

Tájkarakterek meghatározása
Speciális tájelemek azonosítása

Felhasználása:

Fejlesztési politikák
kialakításánál, Területhasználati
terveknél, zöld-infrastruktúra
hálózat fejlesztésénél

Green-Infrastructure (HU)

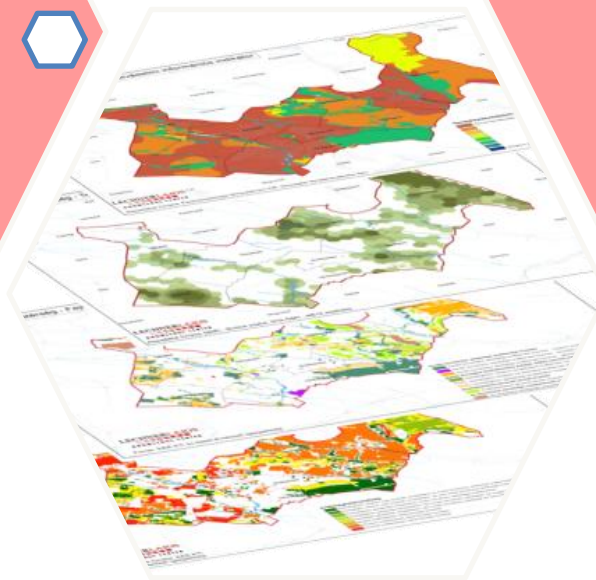
Mintaprojekt

Két kistérségben

7 értékelési indikátor

Alapkutatások,
alapinformációk
összegzése

Önkormányzatoknak,
befektetőknek

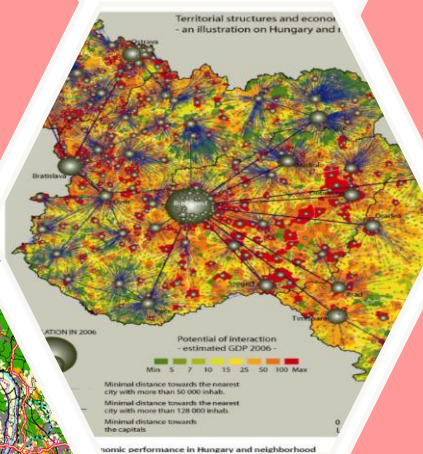

Területi folyamatok monitoring

ESPON - Monitoring Territorial Development (EU)

Európai szinten a területi folyamatok vizsgálata

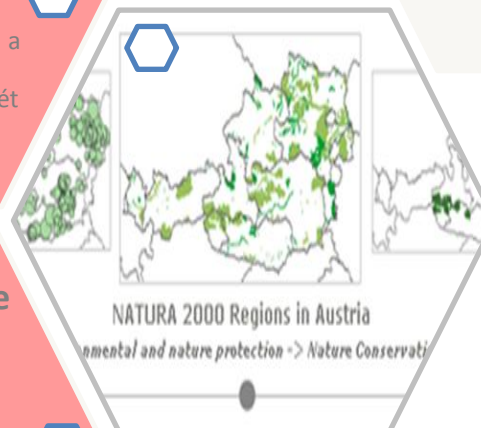
Speciális területi indikátorok kialakítása

ÖROK-Atlas (A)

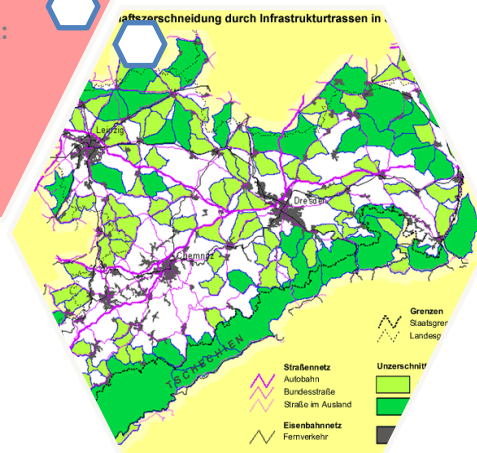
területi megfigyelő rendszer (tartalmi monitoring)

a területi fejlődési folyamatok elemzésén túl a jövőbeni cselekvési lehetőségek előrebecslését

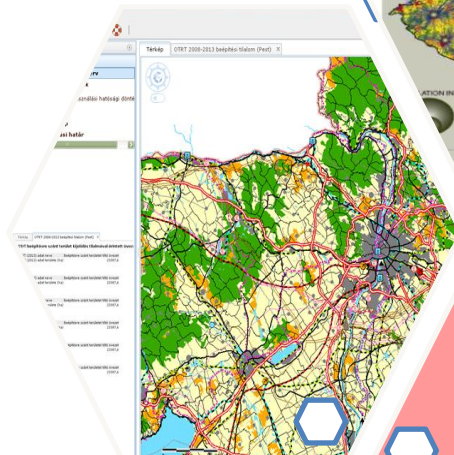
Nationale Strategie zur biologischen Vielfalt (D)

2007 óta 19 indikátor
2010-ben új indikátorok: „széttelepülés”, tájak fragmentálódása, tájminőség, terület-igénybevétel

ÉMO és TEiR

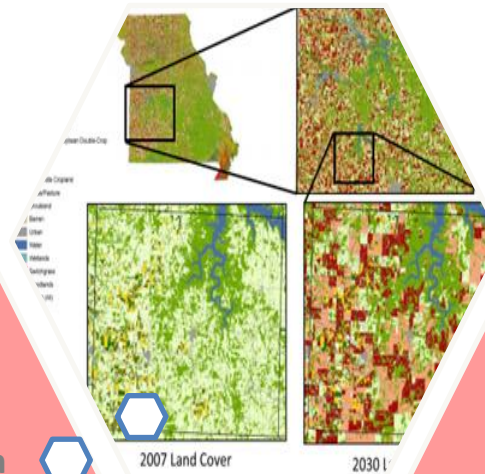
Tervek megvalósulását vizsgálja
Terv-terv indikátorok
Terv-valóság indikátorok

Terület-használat váltás modellezése

Land-Use-based Integrated Sustainability Assessment Modelling Platform (EU)

Környezeti-gazdasági-
társadalmi változások komplex
hatásainak modellezése
Helyi és globális szinten

Waikato Region (Nz)

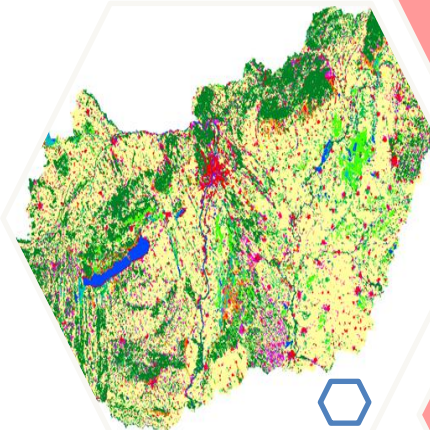
Hosszú távú integrált tervezés
és döntéshozás támogatása

Társadalmi, gazdasági,
környezeti modulokból álló
rendszer

Területhasználat változást
modellezi

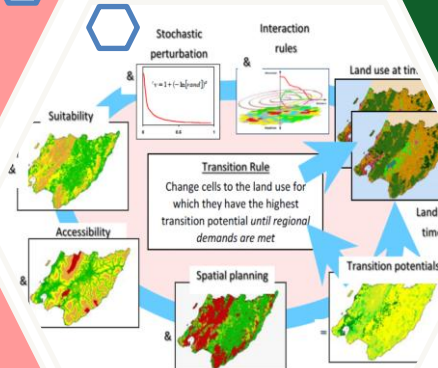
Territorial Scenarios and Visions for Europe (EU)

4 területi fejlődési
forgatókönyv modellezése
2050-ig modellezett
területhasználat váltás

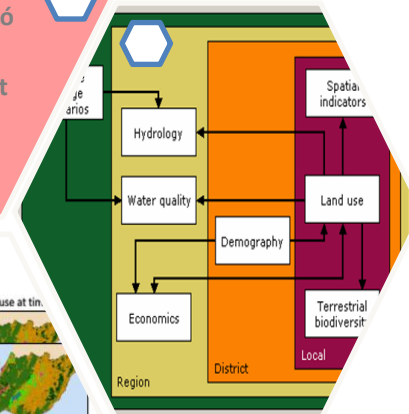

OTrT SKV (HU)

2013 OTrT
felülvizsgálatának
környezeti hatásvizsgálata
A tervezett módosítások
területhasználatra
gyakorolt hatásainak
bemutatása

2-2 Main drivers of the Metronamica land use

KÖVETKEZTETÉS

- **Integrált tervek készülnek (fejlesztés + rendezés iterációs kapcsolatban)**
- **Országos szintű dokumentum minden országban készül és jóváhagyásra kerül, de eltérő részletezettségű és jogi státuszú (irányelv, jövőkép, útmutató, törvény)**
- **Térszerkezeti stratégia, ill. terv minden országban van (infrastruktúra hálózatok, területhasználat, településhálózat)**
- **Országos és helyi szint között általában van egy közbülső területi tervezési szint (nem fedik le az egész országot)**
- **A részletes szabályozás helyi szinten jelenik meg**
- **Többféle tervezést támogató rendszer terjedt el, körük folyamatosan bővül, alkalmazásuk még nem feltétlen országos**

Köszönöm a figyelmet